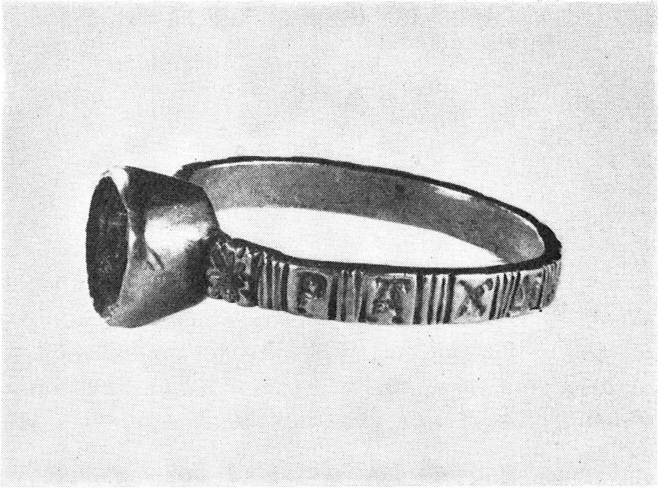

GULDRINGEN FRÅN GAMLA UPPSALA

Ett märkligt fynd gjordes sommaren 1943 vid Bredåker i Gamla Uppsala socken. Under trädgårdsarbete påträffade hemmansägare E. V. Forsman en fingerring av guld av ålderdomlig karaktär. Fyndplatsen befann sig endast ett sextiotial meter sydväst om mangårdsbyggnaden på hr Forsmans gård och guldringen återfanns praktiskt taget alldeles i ytan av trädgårdslandet.

Fingerringen är av guld och dess typ anger att den bör dateras så tidigt som till 1200-talets slut, möjligen 1300-talets början. Själva ringen utgöres av ett tämligen tjockt guldband av rektangulär genomskärning och prydes av enkla ornament. Ringen har smyckats av en relativt kraftig fattning — även den av guld — för en ädelsten, men tyvärr är stenen borta. På själva ringens utsida återfinnes den latinska inskriptionen PAX NOBIS AMENA, vilket betyder: »Frid vare med Eder. Amen.» Bokstäverna åtskiljas av stapelfält om fyra staplar; närmast fattningen återfinnas på båda sidor ornament i rosmotiv.

Ringens allmänna karaktär ger inga hållpunkter för bedömning av vilken ägare den en gång haft, men inskriptionen synes antyda att en kyrklig dignitär en gång burit den. Känt är att till biskopsskrud ofta hört ring, vilken av officianten burits utanpå den behandskade handen. Ringinskriptionen »Frid vare med Eder» kan onekligen tyda på att bredåkersringen ingått i en prästerlig skrud och att officiantens välsignande handupplyftning i särskild grad accentuerats av de ord ringen uppburit. Ringen har således, om man så får säga, främst varit till församlingens båtnad, icke till bärarens. Andra exempel finnas på att medeltida fingerringar använts

Fingerring av guld, funnen vid Bredåker, Gamla Uppsala s:n. Förstorad.

av sin bärare som välsignelsebringande för honom själv. En på svenskt område funnen ring har sålunda inskriptionen »PAX POSSESSORI», d. v. s. »Frid vare den som äger denna ring». Det behöver icke förutsättas att en dylik ring burits av prästerlig person.

Att av den vid Bredåker funna ringens karaktär sluta av vilken dignitet dess bärare varit är ej möjligt. Förmodas kan dock att dess ägare varit prelat, d. v. s. varit domherre vid domkapitlet i Uppsala. Ringen skulle då tänkas ha förlorats vid någon kyrklig förrättning ute i bygden.

Ringar av med bredåkersringen besläktad art ha upprepade gånger påträffats i jorden i Sverige. Från Östergötland känns ett par, från Gotland ett par och från Skåne lika många. Flera av dessa ringar ha sina stenar i behåll, oftast rubiner eller granater. En vid Tomase, Gardhems s:n, Gotland, har inskriptionen AVE MARIA GRACIA PL. och kan tolkas som en förlovningsring. Egendommeligt nog äro alla dessa ovan nämnda tidigmedeltida guldfingerringar funna på 1860- och 70-talen. De tillhöra nu Statens historiska museums samlingar.

Från Uppland kännes tidigare endast en medeltida guldring av bredåkersringens typ. Den är funnen vid Åls by i Alunda socken och inlöstes år 1852 av pigan Maria Charlotta Ersdotter, som funnit den i jorden. Ringen, som bör dateras till 1400-talet, är säregen så till vida som den på sin insida upp- bär den magiska formeln *bvro berto beriora*, vars tydning ännu icke kunnat presteras.

N. S.

NOT.

För konsultation angående Bredåkersringens tidsbestämning tackar förf. antikvarien vid Statens Historiska Museum frih. CARL R. AF UGGLAS.